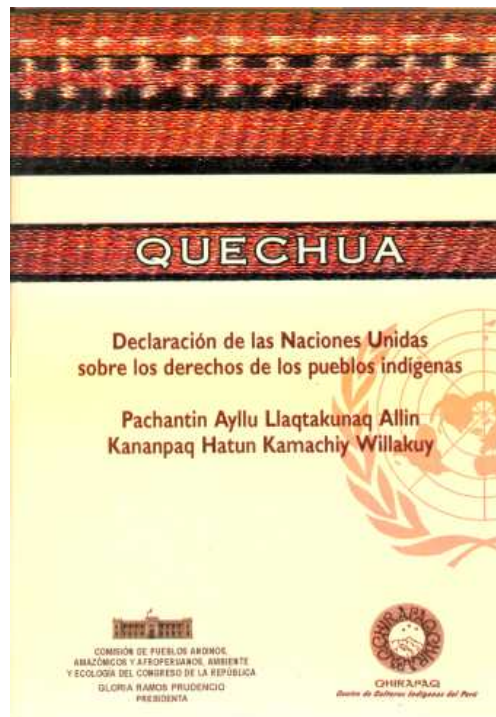

Declaración de las Naciones Unidas sobre los derechos de los pueblos indígenas

- quechua (runa simi)-

Declaración de las Naciones Unidas sobre los derechos de los pueblos indígenas

Pachantin Ayllu Llaqtakunapaq Allin Kananpaq Hatu Kamachiy Willakuy

Lima: Congreso de la República-Comisión de Pueblos Andinos, Amazónicos y Afroperuanos, Ambiente y Ecología : Chirapaq, Centro de Culturas Indígenas del Perú, 2007, 38 p.

Ed. sp-qu

Depósito Legal: 2007-11799

Traducción:

Noemí Vizcardo

Traductora en quechua del Congreso de la República

Presidenta de la Academia Mayor de la Lengua Quechua Regional Lima

Naciones Unidas Asamblea General

Distr. Limitada
12 de septiembre de 2007
Español
Original: inglés

Soqta chunka pusaqniyoq hoq ñeqe huñunakuy

68° Chikallanmama rimay

Runaq Allin Kananpaq

Hatun Kamachiyman Willakuy

Alemania, Bélgica, Bolivia, Costa Rica, Cuba, Dinamarca, Ecuador, Eslovenia, España, Estonia, Finlandia, Grecia, Guatemala, Hungría, Letonia, Nicaragua, Perú, Portugal y República Dominicana: Manaraq kamachiy "*Declaración de las Naciones Indígenas sobre derechos de los pueblos indígenas*" nisqa willakuyman hina

Hatun Huñunakuy,

Yuyanchaspa "del *Consejo de los Derechos Humanos*" nisqa pachantin llaqtakunapa runaq allin kananpaq hatun kamachiy, 29 p'unchay inti raymi killapi 2006 watapi, sut'incharan qelqata "*Declaración de las Naciones Unidas sobre derechos de los pueblos indígenas*" ayllu runaq allin kananpaq hatun kamachiy willakuykuna

Yuyaspa 61/178, 20 kamachiyta, poqoy raymi killapi 2006 watapi. willakusqanta hoq kausaypaq kay "*Declaración*" nisqatakay "*Declaración*" nisqa willakuy hoq hamuq p'unchaykunapi qhawakunapaq, hinaspapas chaypaq aswan p'unchaykunapi ichaqa tapuykunata ruwaspa. khunan yuyakun soqta chunka hoqniyoq kay huñuy manaraq tukukuyninpi tukuyta.

Sut'inchan "*Declaración de las Naciones Unidas sobre los derechos de los pueblos indígenas*" nisqa ninsqa hatun kamachiy willakuykunata kay "anexo" nisqa yapa qelqapi kasqan hina.

YAPA

Pachantin Ayllu Llaqtakunaq Allin Kananpaq Hatun Kamachiy Willakuy

Apasqa llapa huñunasqa llaqtakunaq yuyayninwan hinaspa ruyayninwan, allin iñiywan llapa suyukuna ruwaypi hunt'ayninpi "Carta" nisqa qelqa rimay.

Sut'inchaspa llapan "indígenas" nisqa ayllu llaqta kikin kasqankuta hoq llaqtakuna hina, hinallataq llaqtakuna hoq neray kausaynin allaukanta reqsispa, chaymantapas paykunapura hoq neray kausayninku yupanchasqankuta.

Allinkaspa llapa llaqtakunaq kausayninwan yapasqankuta runayachiykuwan hinaspa yachaytarpuyninkuwan chaykuna kaspá teqsimuyupqa qhapaq kaynin.

Chaymantapas allinkaspa llapa llaqtakunaq yuyay yachayninkuna, kamachi yachayninkuna hinaspa ruwasqakunapi kallpachakuspa mana t'aqanankupaq llaqta runakunata, hoq neray llaqtamanta, sana, apu yuyayniyoq, ayllu utaq hoq yuyal yachayniyoq, kanku t'aqaq, yuyay pallqo, manan chaninchaqa paqtay, sumaqa kausaypi hayratasqa hinaspa runa kausayninpaq mana chanin.

Cheqanchaspa, allaukankuta, "indígenas" nisqa ayllu llaqta runakuna qespisqa kanankuta ima t'akaymantapas.

P'itiquyasqa "indígenas" nisqa ayllu runa llaqtakunaq pasaq kausaypi ñak'arisqankumama, sarunchasqa, chajra allpanku, panpanku hinaspa kayninkupi hark'asqa kasqanku rayku hinallataq runa kayninkupi mana wiñaq atiyininku kasqankuman hina.

Yuyaspa yupanchaqa kanankuta. "indígenas" nisqa ayllu llaqta runaq allaukan kananpaq, ayllu llaqta runa kayninkuman hina, suyu kamachiykuna, musikuykuna hinaspa kikin kausayninkupaq chaymantapas yachaytarpuyninku hina, apu yuyayninkuman. qhepapi kausayninkuman hinaspapas imayna kausayninku qhawasqankuman. satawanqa allpankumanta, llaqtakumanta hinaspa kayninkumanta.

Yuyaspallaqtaq osqay yupanchasqa hinaspa "indígenas" nisqa ayllu llaqta runakunaq allaukankuta qhawaripa imaymana hawa llaqtakunawan rimay qelqakunapi, willakuykunapi churasqa kaqtin.

Kusikuspa llapan "indígenas" nisqa ayllu llaqta runakuna huñunakuspa wiñanankupa kallpachakuyninta llaqta kausayninpa, musikuy, runa kausayninpi hinaspa yachaytarpuyninku, pasaqpaq manaña t'aqasqa, ñitisqa maypipas kakankupaq.

Mat'iqmaspa "indígenas" nisqa ayllu llaqta runakunaq kausayninku paykunapuni qhaswasqa kayninta astawan alJpankumanta, panpankunamanta hinaspa kayninkunamanta chayman hina kamay wasinkuna, kausay yachayninkuna hinaspa llapa qhepamanta kausasqanku wiñananpaq yuyayninkuman hina hinaspa munasqankuman hina.

Unanchaspa Ilaqta runaq wlnanapaqqa yupanchasqan kanan yachayninku, yachaytarpuyninpi hinaspa imayma ruwayninkupi Ilaqta runa kausayninkuman hina ichaqa k'apaq wiñaypi hinaspa pacha. kayninkuta allinta qhawarispa.

Kutichispa "indígenas" nisqa ayllu Ilaqta runakunaq allpakuta hinaspa panpankuta qasi kausayman, ñaupariyman, hinaspa musikuy wiñaykunaman hinaspa runa kausaykunaman, kusa yuyaypi, hinaspa teqsimuyuntinpi suyukuna Ilaqtakuna reqsinakusqa kusa kausaypi.

Reqsispa sapanka suti ayllukunaq hinaspa "indígenas" nisqa ayllu Ilaqtaq kausayninta hinaspapas churiyasqankuq sumaq uywayninman, yachachiyninman hinaspa allin kayninta qhawarispa, ichaqa erqeqkunaq allaukanmanta kamachiyninkunaman hina.

Unanchaspa hawa Ilaqtakunawan rimay qelqakuna ruwasqa, utaq imaymana yuyaykunapas, kanku aswan yuyaysapawan qhawana chayraykun Ilapa hawa Ilaqtakuna qhawasqan kanan.

Hinallapaqmi qhawasqa "tratados, acuerdos y demás arreglos" nisqa hawa Ilaqtakunawan qelqa rimaykuna, rimaykuna hinaspa hoq allchaykunapas qayllanpin suyukunawan runa ayllukunaq Ilaqtanwan akkin kausayninkupas rimanayukuspan kallpachasqa kanku.

Reqsispa "Carta de las Naciones Unidas, Pacto Internacional de Derechos Económicos, sociales y Culturales hinaspa Pacto Internacional de Derechos Civiles y Políticos (1)" nisqa rimay qelqakuna, chaymantapas "Declaración y el Programa de Acción de Viena(2)" Ilaqtakunaq allaukankumanta, hinaspa mana piqpa muchusqan Ilaqtanpi Ilaqta kausayninkuta wiñaspa musiyininkupi, kayninkupi hinaspa yachayninkupipas.

Ichaqa manan kay qelqapi churasqaqa runa Ilaqta ayllunku allaukanman hina kausaynin muchischisqa kamanchu, ichaqa hawallaqtakunaq qelqa apusiminkunaman hina.

Kay qelqa Kamachi apusimi willakuyninqa astanwanmi k'apaq "indígenas" nisqa ayllu Ilaqtakunaq kausayninpaq yanapanqa, ichaqa paqtachaypi, Ilaqta kamachiypi, runaq kausaynin yupanchaypi, mana k'aqanakuypi hinaspa allin iñiyman.

Llapa suyuta yuyayninman churaspa ayllu Ilaqtakunapaq ruwaykuna huntanankupaq hawa suyukuna kamachikusqankuman hina, astawanqa runaq kayninta allaukaspa ichaqa "indígenas" nisqa runa ayllu Ilaqtakunata tapuspa hinaspapas paykunawan llank'aspallataq.

Astawan ruwayqa "Naciones Unidas" nisqa llank'aqpan sinchi aswan yanapaq kayninpi hinaspapas aswan "indígenas" nisqa ayllu Ilaqtakunaq allaukan qhawaq kayninpi,

Unanchaspa, kay "Declaración" nisqa willakuy mosoq hinaspa sinchi qhawana qelqa kayninta, ayllu llaqtakunaq allaukakuna hinaspa qespiyninkuna "Naciones Unidas" nisqa ruwayninpi aswan llank'ana.

Reqsispa hinaspa reqsispa ayllu llaqta runakuna "indígenas" nisqa allaukanmi mana t'aqasqapi llapan runa kayninku rayku llapan allaukayoq hawa suyu llaqtakunaq nisqan hina, hinaspa sapanchasqa runan hinapas huñuyipi kausayninpiipas, chayman hinan allin kausayninpas llaqtakuna hina sumaqta wiñarispas.

Reqsispallataq sapanka" indígenas" nisqa ayllu llaqtakuna hoq neray kausasniyoq kasqanku ichaqa sapanka layllu llaqtakuna hoq neray kausayninman, chaymantapas qhepa ñaupas kausayninman hinaspa Kausay yachayninkunaman hina.

Yupanchaypi willakun "Declaración de las Naciones Unidas" nisqa llaqtakuna huñunasqa "pueblos indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukankumanta, chay willakuymi kay qelqapi willasqa kashian, llapa runaq numanpi kasqan hina yanapakuspa hinaspa yupanchasqapura kaypi:

I Patmi

"Indígena" nisqa ayllu runakunaq allaukanmi runa kayninku rayku llapan teqsimuyu runakuna hina kausaynin ichaqa llapan qespiqaynikunawan qelqa "Carta Magna de la Naciones Unidas" Pachantin llaqtakunapa "derechos Humanos" nisqa Runaq allin kausayninpaq Hatun Kamachiy hinaspa Hawa llaqtakunaq runaq allin kausayninpaq Hatun Kamachiyman hina.

2 Patmi

Llaqtakuna hinaspa ayllu runakuna qespiqasqa hinaspa hukaq runakuna hina kikiñan qhawasqa kanku hinaspa allaukayonkunpas. hianspa allaukanmi mana t'aqasqa kayninman ayllu runa kasqanku rayku utaq "indígena" nisqa kasqanku rayku.

3 Patmi

Llaqta ayllu "Indígenas" nisqaqespiqasqa yuyayninku rayku runaq allaukanmi kayninkuman mana pi muchusqan qespiqasqa kausaynin hianspa llank'aninwan maskhaspa wiñayninkuta, musiyininkuta, runa masinkuwan kausayninkuta hinaspa Kausay yachayninkutapas.

4 Patmi

Llaqta ayllu Indígenas nisqa runakunaqa qespiqasqa yuyayninku rayku allaukayuqmi kikinllankumanta llaqta kausayninku ajllayta ichaqa llaqtanku ukhupi hinaspa ayllunkupipas, chaymantapas mana ima muchuchiypi musiyininku tariyta kikin mana piman willaspa kasanankupaq.

5 Patmi

Llaqta ayllu "Indígenas" nisqa runakunaqaq allaukanmi Kamayoq wasikuna, paqtay, musiy runa kausay hinaspa kausay wachay llank'ay wasinkuna kamaspa kallpachayta, ichaqa allaukankupitaqmi munasqanman hina atinkun suyuq kausayninpi, musiyinpi hinaspa Runakunaq kausayninpi kaytapas.

6 Patmi

Llapa "Indígena" nisqa llaqta ayllu runan llaqtayoq kay allaukayoq.

7 Patmi

1. "Indígena" nisqa llaqta ayllu runankunaq allaukayoqmi kausayman, k'apaq kurkubnman hinaspa yuyayninman, qespisqa kayninman hinaspa runa kaynin waqaychasqa kayninman.
2. "Indígenas" nisqa llaqtakunaq allaukanmi huñunasqa kausayninman qespisqa, thaj. allin waqaychaypi ichaqa hoq neray llaqtakuna hina, manan pipas runaqolluchiya atinkuchu hinaspa ima muchuchiypas chayman yapakullantaqmi erqenku manan atinkucho apayta hoq ere huñusqakunamanta hoq huñuyman astay.

8 Patmi

1. "Indígenas" nisqa llaqtakuna hinaspa ayllu runakunaqpas allaukayninmi mana kikin kausay yachayninku pipas qolluchinanman.
2. Suyukunan churananku imanatas mana ñak'arinankupaq hinaspa chaninchanankupaq:
 - a) Llaqtakuna hinaspa runankuna kikin kasqankumanta kausayninkumanta muchiychiysqa kaqtinku.
 - b) Allpanku qhatusqankumanta, llaqtankuta hinaspa kikin kausayninkunata.
 - c) Mana munashiaqtinku llaqtakuna astasqa kaqtinku. utaq mayqen allaukanku sarunchasqa kaqtinpas.
 - d) Mana munashiaqtinku hoq huñuypi llaqta runakunata huñuy.
 - e) Mast'arispas t'aqanakuykunata ayllu runa kasqanku rayku, utaq hoq neray yuyayniyoq kasqanku rayku.

9 Patmi

Llaqtakuna hinaspa "indígena" nisqa ayllu llaqta runakunaraq allaukanmi kikin ayllu llaqtayoq utaq suyuyuy kaynin. imayna kausayninkuman hina hinaspa kayninkuman hina ayllunkupi utaq suyunkupi. Manan chay rayku t'aqasqa kankumanchu chay allaukankupi.

10 Patmi

"Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allpankunata hinaspa panpankunata qechuita atinkuchu. Manallaqtami atikunchu mana munashiaqtinku hoq

panpakunaman astayta. Qespisqa munayninku willakuypin ima astakuypas kanman, ichaqa allin willasqaraqmi kananku "indígenas" nisqa ayllu runakunaqa, chaymantapas astanankupaqqa ñaupaqtan qolqeta chaskinanku manaraq kuyurishiaqtinku ichaqa yuyayninpi kanallanmi ichapas ayllunman hayk'aqllapas kutiy.

11 Patmi

1. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi aswan kallpachaypi hinaspa ñaupá kausayninkuman, hina yachayninkuman ima Kausaynin. Chaypin kashian paqtachay, amancay hinaspa wiñachiy quepa khunan hinaspa hamuq kausayninkutapas chaymantapas pepa kausaypi llut'aykunata wasipi kausaypaq imaymana kayninkunata, qelqankunata. Apukunanta, yachaywan ruwayninkunanta, imaymana sumaq qhawanakuna hinaspa willaykuna harawikunatapas.
2. Suyun allinta osqay allchanan ima ruwasqantapas, chay allchaypin kausayninkuna, hamut'asqakuna, apu yuyayninlcuna; nunayninkumanta yachayninku quechusqankuta muchuchispa mana qespi kamachiyninkuta, kausayninkuta imaymana yachaytarpuyninkuta sarusqnatu.

12 Patmi

1. Patmi "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi ruway, wiñachiy hinaspa yachachiy qhepa kausayninkunata, hina yachayninkuta hinaspapas nuna hinaspa apu wasinkunata, hinaspa yachaytarpuyninkunata hinaspa chaykunaman haykuytapas; hap'iyta alli kaypaq hinaspa qhawaspalla imaymana kayninkunata chay apu muchayninkupaq chaymantapas hawa llaqapi kaqkunatapas yapamanta suyunkuman kutichiyman.
2. Suyukunan yanapan hawa llaqtakunapi apu muchaylam kikin llaqtanman kutinanpaq chaymantapas ayakuna kutimunarpaqpas paqtayman hina ch'uya hinaspa kusa ruwaykunapi chay ruwaykunaqa "indígenas ayllu llaqtakunawan kusawanmi ruwananku.

13 Patmi

1. "Andinos" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi kallpachay, ruway, yanapay, saqey hamuy runankunanman qhepa kausayninkuta, rimaynincuta, willakuyninkuta simichaykuykunata. hamut'ankunata, imayna qelqa ñawichayqap qelqata.
2. Suyukunan aswan allinkunata ruwanan allaukankuna rantinkasqa kananapaq hinaspapas "indígenas" nisqa ayllu llaqtakuna kausaynikuta. yachachinankupaq "políticas" nisqapi, "jurídicas" nisqa patachaykunapi hinaspa "Administrativas" nisqa llaqta kausayninkunapi, chay ruwaypaqtaq churananku t'ijraqkuna yachaqta hinaspa hoq ruwaykunatapas.

14 Patmi

1. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi yachay wasinkuna allin yachachiyninkuta qhaway, ichaqa kikin llaqtaq rimayninkupi, kikinku yachasqankuman hinapuni.
2. "Indígenas" nisqa ayllu llaqta runakunaq, aswanqa indígenas" nisqa erqenkunaq allaukan llapan "niveles" nisqa yachaykunaman mana t'aqasqa yachananman.
3. Suyukunan "indígenas" nisqa ayllu llaqtakunawan kusqa aswan allinkunata ruwananku "indígenas" nisqa runa ayllukuna, aswantaq erqenkuna, hawa ayllukunapi tiyaqkunapuan yachaywasikunaman haykunankupaq ichaqa llaqtanku yachayninman hinallapauni.

15 Patmi

1. "indígenas" nisqa allaukanmi roq'a kaynin, askha yachaytarpuyninkuman, pasaq ruwayninkuman, quepa kausayninkuman, paupaqpaq yuyayninkuman, caimán hina llaqtaq yachay wasinkunapi yachachisqa kanankupaq hinaspapas willakuy mast'ariykunapipas.
2. Suyukunan "indígenas" aswan allinkunata ruwananku, "indígenas" nisqa munaq ayllu llaqtakunata tapusqa ayninankuspa "indígenas" nisqa ayllupura wakinkunawanpas allin kausayninkupaq.

16 Patmi

1. "indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi kikinkuq willakuynin mast'ariy rimay siminkunapi chaymantapasmana "indígenas" nisqa wakin willanapaq mast'ariykunapanpas atinkun chayayta mana ima t'aqaypi.
2. Suyukunan "indígenas" aswan allinkunata ruwananku. chay llaqtaq willakuy mast'ariqninkuna ayllukunaq kausayninta yupanchaspa willakuykunata qespiypi kausayninkuman hina mast'arinankupaq.

17 Patmi

1. Runakuna hinaspa "indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi llapa allaukanku qayllaypi kausay hawa suyu llaqtakunaq kikin llaqtankuq ima llank'aqkunaq allaukaman hina.
2. Suyukunan, "indígenas" nisqa ayllu llaqtakunata anynikuspanku, "indígenas" nisqa erqekuna mana qolqeta maskhachinankupaq hinaspapas mana llank'achinankupaq erqekunaq kausayninta utaq yachayninkuta mana allinman churaspa, utaq qhali kayninkuta wiñayninkutapas maqlluchispa. yuyayspa wawa kayninkuta hinaspa yachayninkuta allaukankunata yupanchaspa.
3. "Indígenas" nisqa ayllu llaqta Runakunaq allaukanmi, llak'anakunapi, hoq ruwaykunapi utaq qolqe musiy chaskiyinpi ama t'aqasqa kayman.

18 Patmi

"Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi llapan allaukanku upanchaykuna qhawanankupaq hinaspapas chaymanta rimanankupaqpas, ichaqa ruwayninkunaman hina ajllasqa runanku simiwan, hinaspapas kacachiq wasiykunata kausasqallata hap'iytapas.

19 Patmi

Suyukunan "indígenas" nisqa ayllu llaqtakunata aynikuspa hinaspa allin iñiykupipi yanapaspanku hatun kamayoq wasiykunan atinku allinta yuyayspanku ima kamachiykunatapas chaskiyta atinku, ichaqa qespisqa munayninkutapunin qonanku, ñaupaqtaqa allin willasqa kananku.

20 Patmi

1. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunanaq allaukanmi hap'iy hinaspa wiñachiy "sistemás o instituciones" nisqa "políticos, nisqa llaqtaq kamachisqanta, "economicos" nisqa musiyanta, hinaspa "sociales" nisqa runa kausayninkumanta, k'apaq allin mikhusqa wiñariyninkupi kausanankupaq hinaspapas ayllunku kausayman hinallank'ay musiykuna qolqe tarinankupaq utaq hoq Yeray kausaykuna maskhanankuta yupanchaspa.
2. "Indígenas" nisqa wajcha mana kaqniyoq ayllu llaqtakunaq allaukanmi chaninchasqa hinaspa yupanchasqa kayman ichaqa k'apaq kaypi.

21 Patmi

1. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi, mana ima t'aqapi, musiyninku hinaspa kausayninku aswan allinpi kakanpaq, chay pin, yachay, llank'ay, aswan yachaychiy llank'ayninkupaq, wasinku, ch'aj, qhali hinaspa allin runaq kausayninman.
2. Suyukunan "indígenas" aswan allinkunata ruwananku, atikuqtin aswan allin kamachikunata musiyninku hinaspa kausayninku astawan alliyananpaq. Ichaqa astawansis qhawakunqa paya machukunaq, warmikunaq, wayna sipaskuna, erqekunaq hinaspa mana kikinkumanta kausay atiqkunatapas.

22 Patmi

1. Astamani paya machukunaq allaukankunata, sipas waynakunaq, erqekunaq hinspa mana kikinkumanta kausay atiqkunaq munasqankunata qhawayninku kanqa kay kamachiy willakuyninman hina.
2. Suyukunan "indígenas" aswan allinkunata ruwananku, ayllu llaqtakunawan kуска, "indígenas" nisqa warmikuna hinaspa erqekuna allin rikusqa kanankupaq rantinkaspa mana muchuchisqa nitaq t'aqasqa kanankupaq.

23 Patmi

"Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi aswan ñaupaq mayqen kausayninku nunayninku ñaupaqman churayta caimán hina wiñayta maskhanankupaq. Aswantaq "indígenas" nisqa ayllu llaqtakunan "programas de salud" nisqa qhali kaynanpaq, wasin kayninpaq, musiy hinasp runamasinwan kausayninkupaq llank'aysikunanku yanapachikuspa llak'aq kamayoq wasikunawan.

24 Patmi

1. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi kikinkuq hanpinkuman, hinasp qhalí kayninpaq imaymana ruwayninkunapas, chaypin kallantaq Hanoi kuna ruwakunanpaq sach'a, mallki, qoranku hinasp antankuna waqaychaynin. "indígenas" nisqa ayllu llaqta Runakunaq allaukantaqmi mana t'aqasqa imaymana yanapayman chaymantapas hanpikuykunaman qhali kananpaq haykuyta.
2. "Indígneas" nisqa Runakunaq allaukanmi aswan allín kurkun hinasp yuyaynin qhali kayninkuman. Suyukunan imaymanata ruwananku chika chikallamanta kay yuyal qelqapi churasqa hunt'akunanpaq.

25 Patmi

"Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi hap'iy hinasp kallpachay nuna yuyayninta allpawan,panpawan, unuawan, mama qochakunawan hinasp hukaq qhepamanta pacha Kausay kayninkunawan, chayman hina allin hamuq Runakunaq kikinpi yupanchanankupaq.

26 Patmi

1. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukayoqmi allpankunaman, panpankunaman hinasp Kausay kayninkunaman, qhepa kausaymanta hap'isqanku rayku, llank'asqa utaq hoq neray hap'isqakuna utaq allpasqa.
2. "indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi allpankuna, panpankuna hinasp kausaynin kayninkuna hap'iy, llank'ay, wiñachiy hinasp qhawayman, qhepamanta kaqninku, hap'iyinku utaq llank'ayninku hinaspapas hoq neraypi . kayninku kaqtin rayku.
3. Suyukunan rantinkananku reqsiyninkuta hinasp chay allpakuna, panpankuna hinasp Kausay kayninkuna paqtachaywan qhawasqa kanankupaq. Chay reqsiyqa yupanchananmi qhepa kausayninkuta chaymantapas "indígenas" nisqa ayllu llaqtakuna allpan hap'iyinkutapas.

27 Patmi

Suyukunan ayllu suyukunawan kуска kamananku hinasp paqtayta churananku, k'apaq, qespisqa, mana sayapakuspa, ch'uya qhawaypi allín reqsisqa kamachiykuna, qhepa kausayninku, ruwayninku hinasp allpa hap'iyinkumanta reqsiqa kananpaq, " indígneas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanku allpa, panpa hinasp kausay kayninku reqsin hinasp paqtaypi

qoykuna, qhepamanta kayninku kaqtin rayku. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi kay ruwaykunapi llank'ay.

28 Patmi

1. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allpanku, panpanku kausay kayninkuna qechusqa kaqtin allaukanmi chaninchasqa kanankupaq, imaymata ruwaspa chay allchasqa kanankupaqpas, sichus mana atikuqtintaq paqtachaypi, mana tijrakuspa, k'apaqpi qolqepi kutichiyta, qhepa kayninku, hap'isqanku utaq tiyasqanku kasqan rayku.
2. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allpanku, panpanku kausay kayninkuna qechusqa kaqtin allaukanmi chaninchasqa kanankupaq, imaymata ruwaspa chay allchasqa

29 Patmi

1. "indígenas" ayllu llaqtakunaq allaukanmi kausay kayninku, allpa, panpa hianspa Kausay kayninku ruruchiynin, waqaychaynin. Suyukunan ruwaykunatapas churanan "indígenas" nisqa ayllu llaqtakuna paqtachaywan qhawasqa kanankupaq.
2. Suyukunan cheqaq hunt'ana kamachiykunata ruwaykunatapas churanan mana "materiales leligrosso" nisqa miyukuna "indígenas" nisqa ayllu llaqta allpapi qespiypi mana munashiaqtinku hinaspa allin willasqa mana kaqtinku churaytapas utaq horqoytapas.
3. Suyukunapas hunt'ana ruwaykunata rantikananpaq churananku, ima munasqanman hina, qhawaspa, "indígenas" nisqa ayllu llaqta chay miyu rayku onqosqa kaqkunatan qhaliyanankupaq "programas" nisqakunata llank'ananku hchay llaqta ñak'ariqkuna Hanoi chaskinankupaq.

30 Patmi

1. lManan atikunchu auqanakuq kallpaq ruwaykuna l "indígenas" nisqa ayllu llaqta allpankunapi, panpankunapipas llank'ayta, cihaqa atikunmansi sichus "interés P'ublico" nisqa llapa suyuntin allin kayninqa cheyqa, atikullanmatansci sichus "indígenas" nisqa llaqtayuna rimayanakuspa ayñniypi allpanku utaq panpakuta qonankupaq.
2. Suyukunan tapunanku "indígenas" nisqa ayllu llaqtakunata, sichus allpanku, panpanku auqanakuq Runakunaq ruwayninku llank'anankupaq qoyta munankuman nanazas cheyta.

31 Patmi

1. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi, allinkachiy, qhaway, amachay hinaspa kayninku wiñachiy, chaymantapas qhepa yachayninkuta, qhepa yachaytarpuyninkuta hinaspapas yuyal yachayniyoq yachayninkuta chaypin kashian runankuna," recursos genéticos" nisqa wiñay runa kayninchispaq, mujukuna, hanpikuna, qorakunamanta hinaspa lliu uywakunamanta yachayninkuna, simi rimaykuna, harawi qelqakuna, qelqakuna, qhepa pujllaykuna, hinaspa "artes visuales e interpetativas" nisqa munay qhawariykuna hinaspa

t'ijray atiykuna. Allinchayta hinaspa wiñachiyta yuyay kaynikuta yachayparpuyninkumanta, qhepamanta pacha reqsiyninkuta hinaspapas qhepa yachaytarpukunatapas.

2. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunawan kuskan, suyukuna allin ruwaykunata llak'ananku allaukankuna paqtachasqa kananpaq.

32 Patmi

1. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi allpanku, panpanku hianspa imaymanna kausayninku wiñananpaq imaymana ruwaykuna llank'ay.
2. Suyukunan "indígenas" nisqa ayllu llaqtakunata ch'uya sonqopi aninkunanku hinaspa tapunanku ima mana allin yuyaynikuta allpankunamanta, panpankunamanta hinaspa Kausay kayninkumanta, aswantaqa wiñayninkumanta, llank'ayninkumanta utaq anta kayninkumanta, ununkumanta utaq hoq wakinkuna horqoymantapas.
3. Suyun allinta yuyaykuspa paqtaywan k'apaq kaywan chay ruwaykunamanta allchanaku, ichaqa ima ruwaykunatapas llank'anallakutaq manaña chay kausayninku miyusqa kasqan rayku ñak'arinankupaq, musiyinkupi, runa kausayninkupi utaq nuna kayninkupi.

33 Patmi

1. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi kikiyku utaq kaynin tukuy kausayninkuman hinaspa qhepa kayninkuman hina. Ichaqa mana chayraykuqa mayqen suyupi llaqtachakuyta munanqin pipas har'ayta atinchu.
2. "Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi kamayoq llak'ay wasinkuna imayna llank'ananta ichaqa ima ruwayman hinallapuni.

34 Patmi

"Indígneas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi allinkay, wiñachiy hinaspa allinchay kamayoq llank'ay wasinkunata qhepa kausayninkuman, ukhu nuna kayninkuman, qhepa kayninkuman, ruwayninku, pasaq ruwayman hinaspa paqtachaypi qhepa kausaykuna utaq paxtachaykuna kaqtin, hawa llaqtakunaq pachantin llaqtakunaqpa runan allin kausayninpaq hatun kamachiyman hina.

35 Patmi

"Indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq allaukanmi runakuq ruwayninta kamachiy sapanka ayllunkuman hina.

36 Patmi

1. "Indígenas" nisqa Aylli llaqtakunan, ichaqa aswan t'aqasqa kaqkuna hawa suyuq llaqt'akuna patanku rayku, allaukayoqmi allinkachayman hinaspa wiñachiyman, tupanakuykunata, rimanakuykunata hinaspa ayninakuypi llank'aykunata, chaymanmi yapakun nunanku wiñayninta,

kausaytarpuyninku, Ilaqta kamachiyninku, musiyinku hinaspa runa kausayninku, kikin Ilaqtankunawan utaq hoq patanpi Ilaqtakunawan.

2. Suyukunan "indígenas" nisqa ayllu Ilaqtakunawan kuska, allin ruwaykunata llak'ananku allaukankuna paqtachasqa kananpaq.

37 Patmi

1. "Indígenas" nisqa ayllu Ilaqtakunaq allaukanmi hawa suyukunawan qelqa rimanakuy, kuska yuyaykuna hinaspa hukaq allchaykunapas rimasqa chay suyukunawan utaq qhatiqninkunawanpas, reqsisqa kananku, qhawasqa hianspa ruwasqa chaymantapas Suyukunan yupanchananku chay hawa suyukunawan qelqa rimanakuy hinaspa allchaykunatapas ruwayninkuman hina.
2. Kay "Declaración" nisqa manan "indígenas" nisqa ayllu Ilaqtakunapaq mana allin kausayninpaq imapas kanmanchu chay allaukanmi hawa suyukunawan qelqa rimanakuy, kuska yuyaykuna hinaspa hukaq allchaykunapas.

38 Patmi

Suyukuna. "indígenas" nisqa ayllu Ilaqtakunata tapunanku. ima ruwaykunatapas, c kamachikunatapas, kay "Declaración" nisqa kamachikuna hunt'akunanpaq.

39 Patmi

"Indígenas" nisqa ayllu Ilaqtakunaq allaukanmi Suyukunaq qolqewan yanakayninku hinaspa yachay llank'aqkunawanpas hinaspa " Cooperación Internacional" nisqa hawa yanapaqkunawan.

40 Patmi

"Indígenas" nisqa ayllu Ilaqtaq allaukanmi sichus ima maqanankuykunapi paqtachay ruwaykunan ruwakunan Suyukunaq utaq hoq runakunaq kamachiman hina, hinaspa osqaymi yachakunanchay maqanakuymanta hayratata, hinasppapas ima muchuy ñak'arisqankumatapas allchaykunatapas. Chay mirarakunapin qhawakunan "indígneas" nisqa qheqa kausayninkuta hinasppapas hukaq hawa suyukunaq kamachiyninkuta hinasppapas pachantin Ilaqtakunapa runaq allin kananpaq kamachiytapas.

41 Patmi

Kamayoqkuna hinaspa kamachiqkuna "NaciQnes Unidades" ninsqa hatun kamachiy willakuykuna hinaspa hoq kamachikuqkunapas, kallpachananku kay kamachiyta, mañal<uq purispa chay"cooperación Financiera y asistencia técnica" nisqa yanapaqman. Chaypaqmi ruwaykuna" indígenas" nisqa ayllu Ilaqtakunapas kuska chaykunawan llank'ananpaq yuyananku.

42 Patmi

"Naciones Unidas" nisqa kamayoqninkuna. yapasqa "Foro Permanente para las Cuestiones Indígenas" nisqa llank'aqkuna hianspa hukaq kamachiqkunapas. kikin llaqtapi. utaq Suyukunapi, llank'ananku kay kamachikuna hunt'akunapaq hianspa allin qhawasma kay "Declaración" nisqa kananpaq.

43 Patmi

Kay "Declaración" nisqa reqsisqa willakuykunanan aswan huch'uy kamachiykuna kanku" indígenas" nisqa teqsimuyupi ayllu llaqtakunaq allin kausayninkupaq.

44 Patmi

Llapan allaukakuna hinaspa qespi kayninkunan kay "Declaración" nisqa willakuypi rantinkanku "indígenas" nisqa ayllu llaqta warmi kikin kananpaq.

45 Patmi

Manan ima kay "Declaración" nisqa kamachiypi churasqataqa "indígenas" nisqa ayllu llaqtakunaq mana allin kausayninqa hinallataqmi khunan kaman allaukankupipas hinaspa hamuq kausaypipas.

46 Patmi

1. Manan ima kay "Declaración" nisqa kamachiypi churasqataqa mayqen Suyutas, llaqtapas, runa huñuytas utaq sapan runatapas munayninman hina "Carta de las Naciones Unidas" nisqa willakuyninman ruwanmanchu, hinaqa manan atinchu sarunchayta, chikanta nitaq asllatapas k'apaq allpan utaq " política de los Estado Soberanos e independietes" mana muchuchisqa kausaninkumanta.
2. Kay " Declaración" nisqapi willakuykunapiqa, yupanchakunqan qespiqa llapanpa imayna kay allauka. Ichataqmi kay "Declaración" nisqa willakuypi churasqaqa kanan kamachiyman hina hinaspapas ruwayninmi kanan haya Suyukunaq runaq allin kananpaq hatun kamachiyman hina. Kay saywachaykunaqa mana t'aqaqpaqchu ichaqa qhawasma kananwakinpa allaukankuna hinaspa qespiyninku rantiskasqa kananpaq hinaspapaq hunt'anapaq paqtachaypi aswan llapan runaq allin kausayninqa.
3. Kay "Declaración" nisqa willakuyqa t'ijrakunanmi paqtachay ukhupi, llapa llaqtaq qhawayninpi, yupanchaspa runaq allin kananpaq hatun kamachiyta, k'apaqpi, mana t'aqaypi, allin paqtachay ruwaypi hinaspapas allin iñiyti.

(1) Véase la Resoluciónn 2200 A (XXI). anexo.
(2) A/CONF.157/24 (parte 1). Cap. III